

CS

CS

CS

EVROPSKÁ KOMISE

V Bruselu dne 11.4.2011
KOM(2011) 195 v konečném znění

**ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU,
RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU
A VÝBORU REGIONŮ**

Provádění evropského nástroje mikrofinancování Progress – 2010

**ZPRÁVA KOMISE EVROPSKÉMU PARLAMENTU,
RADĚ, EVROPSKÉMU HOSPODÁŘSKÉMU A SOCIÁLNÍMU VÝBORU
A VÝBORU REGIONŮ**

Provádění evropského nástroje mikrofinancování Progress – 2010

OBSAH

1.	Úvod.....	4
2.	Hlavní znaky evropského nástroje mikrofinancování Progress	5
3.	Záruky v rámci mikrofinancování Progress	6
3.1.	Vytvoření nástroje pro záruky v rámci mikrofinancování Progress	6
3.2.	Hlavní znaky	6
3.3.	Kdo může být příjemcem?	8
4.	Financované nástroje.....	9
4.1.	Vytvoření <i>fonds commun de placement</i> pro financované nástroje.....	9
4.2.	Hlavní znaky	10
4.3.	Kdo může být příjemcem?	11
5.	Monitorování a podávání zpráv	12
6.	Komunikace	12
7.	Doplňkovost a koordinace s dalšími nástroji	13
8.	Výhled a závěry.....	14

1. Úvod

Mikropodniky¹ jsou oporou hospodářství Evropské unie a činí více než 95 % ze 2 milionů každoročně založených podniků. Jednu třetinu mikropodniků a malých podniků zakládají nezaměstnané osoby.

Jedním z předpokladů pro zahájení podnikání je přístup k financím. Hospodářská krize vážně omezila poskytování úvěrů bankami, a zhoršila tudíž strukturální problémy, s nimiž se potýkají znevýhodněné skupiny, když se pokoušejí získat přístup k bankovním službám.

Řešením je mikrofinancování², a zejména mikroúvěry, tj. půjčky do výše 25 000 EUR. Před krizí se potenciální poptávka po mikroúvěrech v EU v krátkodobém horizontu odhadovala na více než 700 000 nových půjček v hodnotě přibližně 6 296 milionů EUR³. Většinu mikroúvěrů v EU poskytují nekomerční instituce mikrofinancování (nevládní organizace, nadace, vládní orgány, podpůrné banky členských států a nebankovní finanční instituce), tito poskytovatelé však nemají v současnosti kapacitu ani zdroje, aby tuto silnou poptávku uspokojili.

Evropský parlament si tento problém uvědomuje a požádal Komisi, aby zintenzívnila své úsilí o rozvoj mikroúvěrů v EU s cílem podpořit růst a zaměstnanost⁴.

V reakci na krizi⁵ přijala Komise dne 2. července 2009 dva legislativní návrhy, jeden ke zřízení evropského nástroje mikrofinancování Progress, druhý k využití zdrojů z programu PROGRESS k financování tohoto nástroje. Počátkem roku 2010 dosáhly Parlament a Rada shody ohledně těchto návrhů a poté podepsaly rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 283/2010/EU ze dne 25. března 2010, kterým se zřizuje evropský nástroj mikrofinancování Progress pro oblast zaměstnanosti a sociálního začleňování⁶ (dále jen „rozhodnutí“), jež vstoupilo v platnost dne 8. dubna 2010.

Finanční příspěvek z rozpočtu EU na období od 1. ledna 2010 do 31. prosince 2013 činí 100 milionů EUR⁷. Z toho 60 milionů EUR pochází z programu PROGRESS⁸ a 40 milionů EUR z rozpočtových rezerv. Součástí dohody byla možnost, že během období 2011 až 2013 rozpočtový orgán prostřednictvím návrhu ročního rozpočtu rozhodne o „vrácení“ částky ve výši až 20 milionů EUR do programu PROGRESS.

¹ V příloze doporučení Komise 2003/361/ES ze dne 6. května 2003 o definici mikropodniků a malých a středních podniků (Úř. věst. L 124, 20.5.2003, s. 36) je „mikropodnik“ vymezen jako „podnik, který zaměstnává méně než 10 osob a jehož roční obrat nebo bilanční suma roční rozvahy nepřesahuje 2 miliony EUR“.

² „Mikrofinancování“ je širší pojem, který zahrnuje mikroúvěry, ale i další finanční služby jako spoření, mikropojištění nebo převody.

³ Viz sdělení „Evropská iniciativa pro rozvoj mikroúvěru na podporu růstu a zaměstnanosti“ (KOM(2007)708 v konečném znění/2 ze dne 20. prosince 2007).

⁴ Usnesení Evropského parlamentu ze dne 24. března 2009 obsahující doporučení Komisi týkající se Evropské iniciativy pro rozvoj mikroúvěru na podporu růstu a zaměstnanosti (2008/2122(INI)).

⁵ Viz sdělení „Společný závazek v oblasti zaměstnanosti“ (KOM(2009)257 ze dne 3. června 2009).

⁶ Úř. věst. L 87, 7.4.2010, s. 1.

⁷ Čl. 3 odst. 1 rozhodnutí.

⁸ Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1672/2006/ES ze dne 24. října 2006, kterým se zavádí program Společenství pro zaměstnanost a sociální solidaritu – Progress, Úř. věst. L 315, 15.11.2006, s. 1.

Tato první výroční zpráva hodnotí provádění evropského nástroje mikrofinancování Progress (dále jen „mikrofinancování Progress“). V souladu s článkem 8 rozhodnutí vychází ze zpráv o provádění předložených Evropským investičním fondem (EIF). Vzhledem k tomu, že mikrofinancování Progress bylo zavedeno teprve nedávno, zaměřuje se tato zpráva na hlavní znaky tohoto nástroje, na podobu produktů a na první fáze jeho provádění. V posledních třech oddílech je popsána práce Komise a EIF v oblasti komunikace, způsob, jakým mikrofinancování Progress doplňuje ostatní nástroje EU, a perspektiva dalšího rozvoje.

2. HLAVNÍ ZNAKY EVROPSKÉHO NÁSTROJE MIKROFINANCOVÁNÍ PROGRESS

Cíl evropského nástroje mikrofinancování Progress je dvojitý: na jedné straně zajišťuje snadnější dostupnost mikrofinancování pro osoby, které chtějí založit nebo dále rozvíjet mikropodniky, včetně samostatné výdělečné činnosti, tím, že poskytovatelům mikroúvěrů v EU umožňuje zvýšit úvěry poskytované těmto osobám. Na straně druhé zlepšuje přístup k mikrofinancování tím, že snižuje riziko, které nesou instituce mikrofinancování. To poskytovatelům umožňuje oslovit skupiny, jimž by za normálních okolností nebylo možné úvěr poskytnout, například protože nemohou poskytnout dostatečné zajištění, nebo kvůli úrokovým sazbám, jež by musely být velmi vysoké, pokud by měly zohledňovat reálná rizika. Mikrofinancování Progress se zaměřuje na širokou škálu konečných příjemců:

- osoby, které ztratily zaměstnání nebo jsou ohrožené ztrátou zaměstnání nebo osoby, pro něž je obtížné vstoupit nebo se vrátit na trh práce, a osoby ohrožené sociálním vyloučením nebo znevýhodněné osoby, které jsou v nevýhodné pozici z hlediska vstupu na tradiční úvěrový trh;
- mikropodniky, zejména v sociální ekonomice, zaměstnávající osoby, které patří do některé z kategorií uvedených v předchozím odstavci⁹.

K oslovení této široké škály konečných příjemců by měli mít poskytovatelé mikroúvěrů k dispozici různé finanční nástroje. Rozhodnutí¹⁰ proto stanoví čtyři druhy finančních nástrojů: záruky, nástroje pro sdílení rizik, kapitálové nástroje a dluhové nástroje. Tyto nástroje jsou dostupné veřejným a soukromým subjektům zřízeným na celostátní, regionální nebo místní úrovni, které osobám a mikropodnikům v členských státech poskytují jeden konečný produkt – mikroúvěr.

Za účelem rozvoje těchto nástrojů byly zřízeny dvě různé struktury:

- nástroj pro záruky;
- strukturovaný investiční prostředek ve formě *fonds commun de placement-fonds d'investissement spécialisé* (dále jen „FCP-FIS“) podle lucemburského práva, který poskytuje financované nástroje (dluhové a kapitálové nástroje a nástroje pro sdílení rizik).

Komise odhaduje, že příspěvek Unie ve výši 100 milionů EUR přinese v průběhu osmi let mikroúvěry ve výši více než 500 milionů EUR, k čemuž napomohou:

⁹ Článek 2 rozhodnutí.

¹⁰ Článek 4 rozhodnutí.

- **Doplňkové financování od dalších investorů.** Předpokládá se, že investice EU mohou přitáhnout finanční prostředky třetích stran. Evropská investiční banka (EIB) se již zavázala, že poskytne stejný příspěvek jako EU a uvolní 100 milionů EUR pro část týkající se „financovaných nástrojů“. Dalších 47 milionů EUR se očekává od dalších investorů.
- **Revolvingový charakter finančních prostředků.** Finanční prostředky lze během doby fungování nástroje mikrofinancování Progress použít vícekrát. Rozhodnutí stanoví, že k poslednímu (opětovnému) investování má dojít v roce 2016.
- **Pákový efekt uvedených produktů.** Z odhadů vyplývá, že každé euro přislíbené ve formě záruk by mohlo přinést nejméně šest eur poskytnutých v mikroúvěrech, zatímco u financovaných nástrojů se očekává, že jejich pákový efekt bude v rozmezí od jedné do tří.

V oddílech 3 a 4 jsou popsány vytvoření a hlavní znaky nástroje pro záruky respektive financovaných nástrojů a jejich možní příjemci.

3. ZÁRUKY V RÁMCI MIKROFINANCOVÁNÍ PROGRESS

3.1. Vytvoření nástroje pro záruky v rámci mikrofinancování Progress

Nástroj pro záruky byl spuštěn dne 1. ledna 2010 na základě dohody o správě a řízení, kterou uzavřely Komise a Evropský investiční fond. Z celkové částky ve výši 100 milionů EUR, která je k dispozici pro mikrofinancování Progress, bude na nástroj pro záruky přiděleno 25 milionů EUR.

3.2. Hlavní znaky

Nástroj pro záruky byl v zásadě vytvořen podle mechanismu SMEG¹¹ v rámci programu pro konkurenceschopnost a inovace¹².

Níže uvedené schéma znázorňuje fungování nástroje pro záruky. Zprostředkovatelé mohou požádat o záruky tím, že odpoví na otevřenou výzvu k vyjádření zájmu, která je zveřejněna na internetových stránkách EIF¹³. EIF žádosti posoudí, a pokud je schválí správní rada EIF a Komise, vyjedná a podepíše smlouvy se zprostředkovateli.

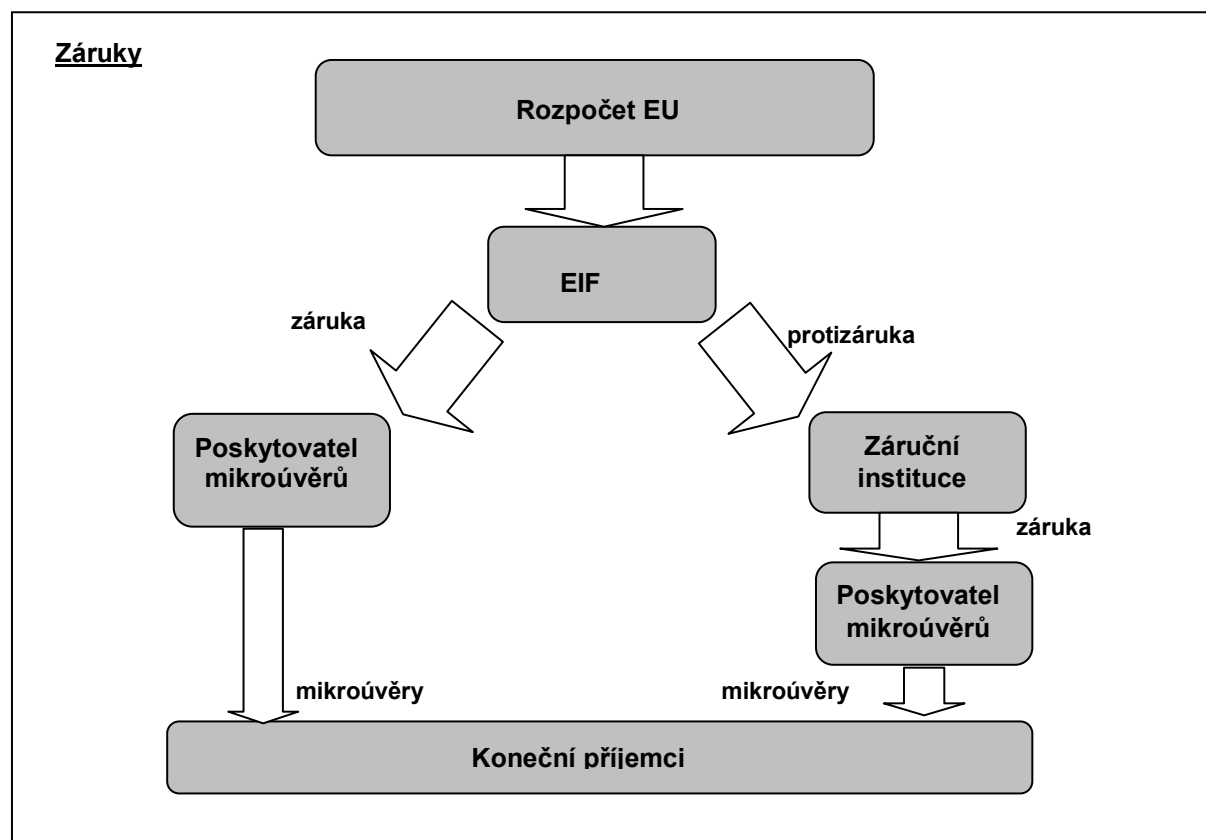
EIF vydává přímé záruky poskytovatelům mikroúvěrů pro krytí jejich portfolií mikroúvěrů nebo protizáruky s cílem poskytnout záruky institucím, které zase vydají záruky pro krytí portfolií mikroúvěrů institucí mikrofinancování. V obou případech činí maximální míra zajištění 75 % příslušného portfolia mikroúvěrů nebo záruk, zatímco zprostředkovatel odpovídá nejméně za 20 %. Záruka vydaná EIF kryje první ztrátu, u každého portfolia krytého zárukou je však sjednán rovněž horní limit, a to na základě očekávaných kumulativních ztrát portfolia. Maximální odpovědnost je u evropského nástroje mikrofinancování Progress stanovena na 20 % pro každé portfolio kryté zárukou.

¹¹ Záruky pro malé a střední podniky.

¹² Rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady č. 1639/2006/ES ze dne 24. října 2006, kterým se zavádí rámcový program pro konkurenceschopnost a inovace (2007–2013), Úř. věst. L 310, 9.11.2006, s. 15.

¹³ http://www.eif.org/what_we_do/microfinance/microcredit_guarantees/index.htm.

Záruky jsou poskytovány na dobu až tří let. V zásadě jsou poskytovány bezplatně, zprostředkovatelé však musí uhradit poplatek za poskytnutí, nedosáhnou-li 90 % dohodnutého objemu portfolia, tj. pokud vyplatí méně než 90 % dohodnutého objemu mikroúvěrů. To zajišťuje potřebnou motivaci k oslovení konečných příjemců a k dosažení dohodnutého objemu portfolia.

Doplňkovost

Dohoda s EIF stanoví, že finanční prostředky z mikrofinancování Progress nesmí nahrazovat rovnocenné záruky, které zprostředkovatelé obdrželi na základě existujících finančních nástrojů EU či vnitrostátních nebo regionálních finančních nástrojů. Použitými kritérii jsou dopad na zeměpisný dosah nebo na celkovou částku financování poskytnutou konečným příjemcům či každé kategorii konečných příjemců, zejména ohroženým skupinám.

Vyvážené zeměpisné rozložení

EIF bude podporovat vyvážené zeměpisné rozdělení mikrofinancování Progress. Podle dohody musí EIF do konce roku 2016 vydat záruky pro zprostředkovatele nejméně ve 12 členských státech a musí dodržet koncentrační limit pro záruky na jednu zemi¹⁴.

¹⁴ Pokud celkové rozpočtové závazky nebo jiné částky, které jsou k dispozici pro závazky, nepřesáhnou 25 milionů EUR, činí koncentrační limit 4 miliony EUR na členský stát; v případě částky vyšší než 25 milionů EUR to je 6 milionů EUR nebo 16 % celkových rozpočtových závazků či jiných částek, které jsou k dispozici pro závazky (použije se nižší z těchto dvou částek).

3.3. Kdo může být příjemcem?

Způsobilé jsou pouze žádosti institucí poskytujících služby konečným příjemcům uvedeným v rozhodnutí. Tyto instituce musí poskytovat:

- záruky za portfolia mikroúvěrů;
- nebo mikroúvěry, jak jsou vymezeny v rozhodnutí.

V obou případech musí být cílem založení a/nebo další rozvoj mikropodniků: mikroúvěry poskytnuté konečným příjemcům musí být použity na financování investic, provozního kapitálu, včetně získání licencí, a jiných počátečních nákladů mikropodniků.

Výzva k vyjádření zájmu se setkala se značným zájmem zprostředkovatelů, ačkoliv někteří z nich nakonec žádost nepodali. Většinou se jednalo o velmi malé mikroúvěrové instituce působící na místní úrovni, které nesplňovaly minimální požadavky, pokud jde o objemy financování, jež mají být vytvořeny (nejméně 100 mikroúvěrů ročně v portfoliích v rámci mikrofinancování Progress). Tento požadavek na objem snižuje riziko pro zprostředkovatele diverzifikací portfolií a zajišťuje oslovení většího počtu příjemců, nevylučuje však malé poskytovatele mikroúvěrů. Ve Spojeném království například osm malých institucí mikrofinancování spojilo své zdroje a vytvořilo společný fond, aby mohly využít nástroj Progress (v tomto případě se jednalo o financované nástroje).

Do konce roku 2010 byly v rámci nástroje pro záruky mikrofinancování Progress podepsány dvě transakce, první s belgickým poskytovatelem mikrofinancování *microStart*¹⁵ a druhá s nizozemskou nadací *Qredits*¹⁶.

MicroStart

MicroStart je nová belgická nezisková instituce mikrofinancování, kterou zřídila banka BNP Paribas Fortis ve spolupráci ADIE¹⁷, francouzským poskytovatelem mikroúvěrů, který patří k největším v Evropě. Mikrofinancování Progress poskytne instituci *microStart* záruky až do výše 111 375 EUR pro portfolio mikroúvěrů ve výši 2,7 milionu EUR s mírou zajištění ve výši 75 % a horní sazbě 5,5 %.

Instituce *microStart* poskytuje mikroúvěry mikropodnikatelům, kteří nemají přístup k tradičním bankovním úvěrům, zejména z řad nezaměstnaných osob, příjemců sociálních dávek a migrantů, a bude jim poskytovat podporu během zakládání a dalšího rozvoje jejich podniků. *MicroStart* se na počátku svého působení zaměří na několik chudých oblastí Bruselu, jako je Saint-Gilles/Sint-Gillis¹⁸, Saint-Josse-ten-Noode/Sint-Joost-ten-Node a Schaerbeek/ Schaarbeek, v nichž míra nezaměstnanosti dosahuje 27 % až 32 %. Do konce roku 2012 plánuje *microStart* rozšíření svých operací do Valonska a Flander .

Záruka v rámci mikrofinancování Progress uvolnila bance BNP Paribas Fortis cestu k tomu, aby se podílela na založení tohoto nového poskytovatele mikroúvěrů. To znamená, že měla přímý dopad na celkové financování poskytnuté cílové skupině. Na rozdíl od stávajících institucí mikrofinancování v Belgii, které pokrývají především segment úvěrů vyšší

¹⁵ Smlouva byla podepsána dne 15. prosince 2010.

¹⁶ Smlouva byla podepsána dne 16. prosince 2010.

¹⁷ Association pour le droit à l'initiative économique.

¹⁸ Pobočka v Saint-Gilles/Sint-Gillis bude obsluhovat rovněž části přilehlých čtvrtí Anderlecht a Brusel.

hodnoty¹⁹, je cílem instituce *microStart* soustředit se na segment trhu pro úvěry nižší hodnoty s průměrnou půjčkou ve výši 2 000 až 3 000 EUR. *MicroStart* tudíž rozšíří dosah mikrofinancování v Belgii, které se až dosud zaměřovalo na větší projekty.

Qredits

Qredits je soukromá nezisková nadace, která zahájila činnost v roce 2009. K jejím zakladatelům patří jak veřejné, tak soukromé instituce, například nizozemské ministerstvo sociálních věcí a práce, Fond pro zaměstnanost a bydlení a banky ABN AMRO, Fortis Bank Nederland, ING Nederland a Rabobank Nederland. Tato nadace obdrží z mikrofinancování Progress záruku ve výši 1 300 500 EUR pro portfolio mikroúvěrů ve výši 20,4 milionu EUR s mírou zajištění 75 % a horní sazbou 8,5 %.

Nadace *Qredits* neposkytuje pouze financování, ale také poradenství zavedeným podnikatelům a nově založeným podnikům s životaschopným plánem podnikání, které však nemají přístup ke komerčnímu financování. Poskytuje rovněž mikroúvěry příjemcům a klientům, kteří začínají s podnikáním a kteří patří do některé z ohrožených nebo znevýhodněných skupin, jako jsou nezaměstnané osoby, osoby pobírající sociální dávky, mladí lidé, starší osoby, osoby se špatnou úvěrovou historií²⁰ a svobodné osoby.

Předtím, než nadace *Qredits* obdržela záruku z mikrofinancování Progress, činily mikroúvěry pro nově založené podniky pouze 34 % jejího portfolia, jelikož tyto transakce představují poměrně vysoké riziko. Záruka nadaci *Qredits* umožní rozšířit poskytování úvěrů nově založeným podnikům (které jsou definovány jako podnikatelé, kteří nepodnikají déle než tři roky), včetně znevýhodněných skupin, které jsou rizikovější. Záruka nadaci *Qredits* umožní rovněž zmírnit její požadavky na zajištění u některých příjemců mikroúvěrů, kteří by jinak neměli v Nizozemsku přístup k financování.

Budoucí transakce

Co se týká budoucích transakcí, EIF nadále přijímá žádosti, které podle očekávání v roce 2011 povedou k dalším transakcím.

4. FINANCOVANÉ NÁSTROJE

4.1. Vytvoření *fonds commun de placement* pro financované nástroje

Koncem října 2010 skončila jednání mezi Komisí, EIB a EIF ohledně vytvoření *fonds commun de placement-fonds d'investissement spécialisé* (FCP-FIS). Lucemburský regulační orgán²¹ vydal konečný souhlas se zahájením činnosti FCP dne 22. listopadu 2010, tj. v den, kdy začala fungovat část týkající se financovaných nástrojů. Z celkové částky ve výši 100 milionů EUR, která je k dispozici pro mikrofinancování Progress pro období do roku 2013, bude na financované nástroje přidělena částka ve výši 75 milionů EUR. EIB přispěje částkou 100 milionů EUR a investoři z řad třetích osob by se podle očekávání měli

¹⁹ Hlavním belgickým poskytovatelem v této oblasti je *Fonds de Participation*, který poskytuje mikroúvěry v průměrné výši 15 000 EUR (2007).

²⁰ Nadace *Qredits* přihlíží při posuzování předlužení žadatelů k informacím od Credit Bureau.

²¹ Commission de Surveillance du Secteur Financier (CSSF).

připojit v pozdější fázi s celkovými investicemi ve výši až 50 milionů EUR. Od doby přijetí rozhodnutí přidala Komise další částku ve výši 3 milionů EUR²².

4.2. Hlavní znaky

S cílem oslovit širokou škálu konečných příjemců jsou v rámci FCP poskytovány různé produkty. Potenciální zprostředkovatelé mohou požádat o čtyři druhy finančních nástrojů:

- **prioritní půjčky**²³;
- **podřízené půjčky** (financování podřízené prioritním věřitelům);
- **půjčky se sdílením rizik** (prioritní půjčky kombinované s účastí na riziku v portfoliu mikroúvěrů);
- **kapitálová účast** (přímý nebo nepřímý kapitál ve formě investic do kmenových nebo prioritních akcií).

U financovaných nástrojů se potenciální zprostředkovatelé vybízejí, aby podávali žádosti přímo EIF. EIF poté vybere návrhy a provede hloubkovou kontrolu. Po schválení správní radou EIF je mezi EIF a zprostředkovatelem sjednána a podepsána smlouva.

Níže uvedené schéma znázorňuje fungování části nástroje týkající se „financovaných nástrojů“. FCP byl zřízen jako zastřešující fond, *platforma EU pro mikrofinancování*. V současnosti je jediným dílčím fondem Evropský fond mikrofinancování Progress s Komisí a EIB jako zakládajícími investory a EIF jako správcovskou společností. Komise drží podíly podřízené prioritním podílům: to znamená, že Komise nese první čisté ztráty týkající se aktiv dílčího fondu, zatímco EIB je jakožto držitel prioritních podílů chráněna před ztrátami, které vznikly u podřízených podílů.

Doplňkovost

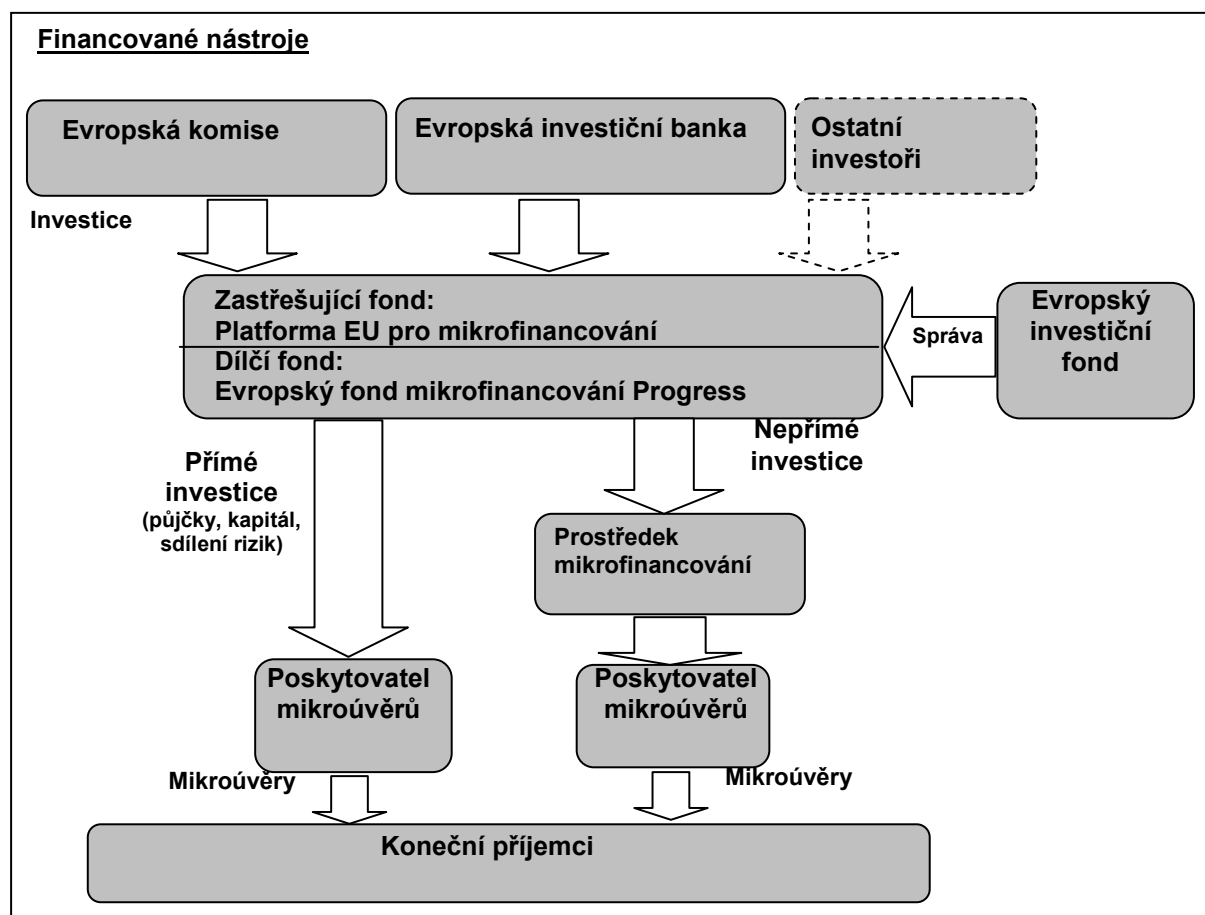
V dohodě (ustanovení o správě), která zavazuje EIF jako správcovskou společnost, se uvádí, že operační dohody uzavřené s finančními zprostředkovateli musí usnadnit přístup konečných příjemců k nástrojům mikroúvěrů a zvýšit dostupnost těchto nástrojů a nesmí nahrazovat rovnocenné dohody uzavřené zprostředkovateli na základě stávajících nástrojů EU či vnitrostátních nebo regionálních nástrojů.

Vyvážené zeměpisné rozložení

S cílem zajistit vyvážené zeměpisné zastoupení v celé EU nesmí být zprostředkovatelům v jednom členském státě k dispozici více než 10 % celkových cílových závazků investorů.

²² Částka ve výši 3 miliony EUR pochází z přípravné akce Evropského parlamentu. Viz oddíl 7.

²³ Pokud dlužník vyhlásí úpadek, musí být prioritní půjčky splaceny před jakoukoli platbou ostatním věřitelům.

4.3. Kdo může být příjemcem?

Stejně jako u záruk jsou způsobilí pouze poskytovatelé mikroúvěrů, jejichž činnost je v souladu s cílem evropského nástroje mikrofinancování Progress²⁴.

Vzhledem k tomu, že část týkající se „financovaných nástrojů“ začala fungovat až na konci roku, byla v době, kdy vznikala tato zpráva, podepsána pouze jedna smlouva, a to s bulharskou institucí mikrofinancování *Mikrofond*²⁵.

Mikrofond je nebankovní instituce, která zahájila činnost v roce 1999 s podporou Sorosovy nadace pro hospodářský rozvoj (SEDF) a finančních prostředků od Sjediněné bulharské banky a Raiffeisenbank. Od roku 2003 má právní status soukromé společnosti s ručením omezeným a získala řadu bank jako věřitele²⁶ a SEDF jako investora.

Se svými relativně malými úvěry, v průměru přibližně 3 000 EUR, se *Mikrofond* zaměřuje v první řadě na mikropodnikatele a mikropodniky, jež obvykle nemají přístup k jiným zdrojům financování²⁷. Zatímco ostatní poskytovatelé mikroúvěrů se soustředí na městské oblasti v okolí Sofie, *Mikrofond* má pobočky po celém Bulharsku. To této instituci umožňuje pokrýt

²⁴ Článek 2 rozhodnutí.

²⁵ Smlouva byla podepsána dne 18. února 2011.

²⁶ Deutsche Bank, Dexia Microcredit Fund, Oikocredit, Coop-Est a Alphabank.

²⁷ Největším poskytovatelem mikrofinancí v Bulharsku je ProCredit Bank se 78,59 % trhu mikroúvěrů. Tento poskytovatel mikrofinancí se zaměřuje spíše na malé a střední podniky než na mikropodnikatele.

rovněž venkovské oblasti, v nichž není mnoho bank, a zaplnit mezeru v nabídce úvěrů. Její klientskou základnu tvoří i značný počet členů romské komunity v Bulharsku.

Prioritní půjčka ve výši 3 milionů EUR z části mikrofinancování Progress týkající se financovaných nástrojů instituci *Mikrofond* umožní rozšířit její činnost v oblasti mikroúvěrů, zejména ve venkovských oblastech, a zaměřit se konkrétněji na romskou komunitu, která je obzvláště ohrožena sociálním vyloučením, chudobou a nezaměstnaností.

Budoucí transakce

Několik dalších transakcí je v pokročilé fázi příprav. Dne 13. prosince 2010 schválila správní rada EIF nepřímé kapitálové investice do fondu se sídlem ve Spojeném království. V lednu 2011 přijala správní rada EIF další žádost o prioritní půjčku, a sice od jedné instituce mikrofinancování z Rumunska. Žádný návrh nebyl dosud odmítnut. Zájem o financované nástroje potvrdili další čtyři poskytovatelé mikroúvěrů a v roce 2011 očekává EIF zájem ze strany dalších osmi potenciálních zprostředkovatelů.

Z odhadu transakcí v rámci FCP vyplývá, že využívání financovaných nástrojů bude zeměpisně vyvážené: na základě stávající situace se očekává, že 48 % transakcí se uskuteční se zprostředkovateli ze západní Evropy a 52 % se zprostředkovateli ze střední a východní Evropy.

5. MONITOROVÁNÍ A PODÁVÁNÍ ZPRÁV

S cílem zajistit dosažení cíle mikrofinancování Progress, tj. lepší dostupnosti mikrofinancování a přístupu k mikrofinancování pro osoby, které nemohou využít tradiční bankovní služby, je nanejvýš důležité, aby Komise analyzovala strukturu absorpce finančních prostředků a sociální a hospodářský dopad nástroje, zejména na podporu podnikání u znevýhodněných skupin.

Požaduje se proto, aby EIF předkládal pololetní zprávy o počtu přijatých a odmítnutých žádostí o mikroúvěry na úrovni zprostředkovatelů, o počtu dohod uzavřených s konečnými příjemci, o zeměpisném a odvětvovém rozdělení financování a o celkovém počtu a kategoriích příjemců. EIF bude zase od finančních zprostředkovatelů vyžadovat, aby pravidelně poskytovali informace o těchto aspektech.

EIF musí každý rok předložit zprávu o sociálních dopadech mikrofinancování Progress. Zprostředkovatelé se budou proto podílet na shromažďování informací o sociálním profilu konečných příjemců, zejména o tom, zda v době podání žádosti, byli zaměstnání, o jejich vzdělání, pohlaví a věku a o tom, zda patří do určité zvláštní skupiny (například osoby se zdravotním postižením nebo menšiny). Informace o počtu zaměstnanců jsou shromažďovány k počátečnímu a konečnému datu mikroúvěru za účelem měření dopadu mikrofinancování Progress na tvorbu pracovních míst a ke sledování udržitelnosti mikropodniků, kterým byla poskytnuta podpora.

6. KOMUNIKACE

Zřízení evropského nástroje mikrofinancování Progress vyvolalo velký zájem jak u finančních zprostředkovatelů, tak u jednotlivců, kteří chtějí založit nebo dále rozvíjet své vlastní podniky. Komise a EIF spojily své síly s cílem poskytovat srozumitelné informace o způsobu

fungování nástroje. EIF tento cíl zajišťuje prostřednictvím svých internetových stránek a přímých kontaktů se zprostředkovateli. Komise zaměřuje své komunikační úsilí na tvůrce politik, orgány řídící Evropský sociální fond (ESF) a širokou veřejnost. Pevnější podobu užší spolupráci a koordinaci, k níž jsou odhodlány všechny útvary Komise, které se zabývají mikrofinancováním, s cílem dosáhnout doplňkovosti mezi jednotlivými nástroji, dala velká konference pro zúčastněné strany na téma „Mikrofinancování v Evropě“, která se konala v Bruselu ve dnech 9. a 10. listopadu 2010²⁸. K této události, která vyznačila zahájení mikrofinancování Progress, přispěly všechny zúčastněné útvary Komise a skupina EIB.

7. DOPLŇKOVOST A KOORDINACE S DALŠÍMI NÁSTROJI

Zřízení evropského nástroje mikrofinancování Progress vedlo ke konsolidaci a sladění financování a záruk, které Evropská unie poskytuje na podporu mikrofinancování v EU.

Déle zavedeným nástrojem, který poskytuje záruky, rovněž řízeným EIF, je rámcový program pro konkurenceschopnost a inovace na období 2007–2013 (CIP). V rámci nástroje programu CIP pro záruky za mikroúvěry poskytuje EIF úvěrové záruky organizacím poskytujícím mikroúvěry (finančním zprostředkovatelům), které mikropodnikům poskytují půjčky až do výše 25 000 EUR. Od září 2010 je nutno využít nejprve mikrofinancování Progress, pokud jde o mikroúvěry. To znamená, že tyto úvěry mohou být v rámci programu CIP sjednány pouze tehdy, nelze-li transakci uskutečnit v rámci mikrofinancování Progress, například nejsou-li v rámci tohoto nástroje k dispozici rozpočtové prostředky, pokud zprostředkovatel působí v zemi, která není členským státem EU, a nemůže proto využít mikrofinancování Progress, pokud částka přesahuje koncentrační limit na členský stát nebo má-li zprostředkovatel především komerčně zaměřené portfolio. Operace v rámci mikrofinancování Progress rovněž doplňují operace v rámci iniciativy JEREMIE²⁹. Cílem iniciativy JEREMIE, která probíhá v rámci strukturálních fondů a za sdíleného řízení s členskými státy, je zlepšit přístup k financování pro rozšiřování malých a středních podniků a investice do inovací a k finančním prostředkům na zakládání nových podniků, včetně mikropodniků.

Poskytování podpory za účelem budování kapacit nebankovním poskytovatelům mikroúvěrů není jako takové cílem mikrofinancování Progress, nýbrž iniciativy JASMINE³⁰, kterou vytvořily Komise a skupina EIB jako tříletý pilotní projekt (2009–11) s cílem poskytovat technickou pomoc a finanční prostředky nebankovním poskytovatelům mikroúvěrů usazeným v EU. Komise podpořila prvek iniciativy JASMINE týkající se technické pomoci finančními prostředky (7 milionů EUR), které Komisi uvolnil Evropský parlament v rámci přípravné akce požadované Evropským parlamentem. Tyto finanční prostředky podporují rozvoj institucí mikrofinancování v EU a Komise je využívá k poskytování počátečního financování nebankovním poskytovatelům mikroúvěrů. Kromě prvních dvou záruk z nástroje mikrofinancování Progress pro záruky mohly v rámci přípravné akce instituce *microStart* a *Qredits* využít rovněž kapitálové investice ve výši 750 000 EUR, respektive půjčku ve výši 750 000 EUR na budování kapacit. Nevyužité finanční prostředky z přípravné akce

²⁸ Internetové stránky konference s odkazem na prezentace:

<http://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=836&langId=en&eventsId=300&furtherEvents=yes>

²⁹ Společné evropské zdroje pro mikropodniky až střední podniky:

http://www.eif.europa.eu/what_we_do/jeremie/index.htm

³⁰ Společná akce na podporu mikrofinančních institucí v Evropě:

http://www.eif.europa.eu/what_we_do/microfinance/JASMINE/index.htm

(3 miliony EUR) byly z důvodu efektivnosti přiděleny na financované nástroje mikrofinancování Progress.

Mikrofinancování Progress doplňuje rovněž ESF, který má podporu podnikání mezi prioritami programového období 2007–13. Je obecně známo, že míru úspěšnosti začínajících podniků lze zvýšit pomocí komplexní, kvalitní počáteční podpory podniků, která je přizpůsobená potřebám znevýhodněných skupin. To jako prioritu ve svých operačních programech stanovilo 17 členských států.

Komise bude nadále využívat technickou pomoc ESF za účelem pomoci státním a regionálním orgánům v členských státech zvýšit kvalitu systémů podpory pro osoby, které chtějí konsolidovat svůj podnik nebo založit nový podnik. Pomoc bude zahrnovat předávání osvědčených postupů cílovým skupinám při zvýšeném dosahu a zlepšování víceodvětvového/víceúrovňového řízení.

Jednotlivcům, které získají mikroúvěr, může být také poskytnuta sleva na úrocích na základě možnosti, kterou nabízí nařízení o ESF³¹. Řídící orgány ESF v členských státech mohou pro mikropodnikatele navrhnout zvláštní operace s cílem pokrýt celou úrokovou sazbu úvěrů, nebo její část, což by snížilo finanční zátěž mikropodnikatelů, a tvořilo tak doplňkový nástroj k mikrofinancování Progress. Dosud však žádný členský stát neuvedl, že hodlá tuto možnost využít ve spojení s mikrofinancováním Progress.

8. VÝHLED A ZÁVĚRY

Podepsané dohody a odhady transakcí naznačují, že nabízené rozličné nástroje jsou atraktivní pro širokou škálu zprostředkovatelů.

Předpokládá se, že přibližně jedna třetina připravovaných transakcí bude sjednána s bankami a dvě třetiny s nebankovními institucemi. Co se týká pouze financovaných nástrojů, 53 % smluv z hlediska objemu bude pravděpodobně podepsáno s menšími bankami a 47 % s nebankovními institucemi mikrofinancování. To znamená, že první transakce budou náležitě vyvážené, pokud jde o cílové kategorie zprostředkovatelů, což pomůže oslovit širokou škálu příjemců mikroúvěrů, na něž je mikrofinancování Progress zaměřeno.

Odhady transakcí doposud naznačují větší zájem o financované nástroje než o záruky, což znamená, že způsob, jakým byly zdroje EU rozděleny mezi obě části mikrofinancování Progress (75 % a 25 %), byl správný. Z řady produktů nabízených v rámci FCP byla podle očekávání největší poptávka po prioritních půjčkách (63 %). Do odhadu transakcí byly však zahrnuty všechny dostupné finanční nástroje, tj. prioritní půjčky, podřízené půjčky, půjčky se sdílením rizik a přímá a nepřímá kapitálová účast, což prokazuje, že tato široká škála produktů odráží skutečnou poptávku cílových zprostředkovatelů a pomáhá optimalizovat dosah v celé EU.

Komise a EIF očekávají rovněž uspokojivou absorpci finančních prostředků. V období 2010–13 bude na nástroj mikrofinancování poskytnuto každý rok 25 milionů EUR.

³¹ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1081/2006 ze dne 5. července 2006 o Evropském sociálním fondu a o zrušení nařízení (ES) č. 1784/1999, Úř. věst. L 210, 31.7.2006, s. 12.

V roce 2010 byla na záruky přidělena částka ve výši 10 milionů EUR a na financované nástroje³² 18 milionů EUR³³. Dalších 24 milionů EUR, kterými přispěla EIB, zvyšuje celkovou částku, která je k dispozici pro FCP, na 42 milionů EUR. Pro rok 2011 přidělila Komise na záruky³⁴ téměř 5 milionů EUR a na financované nástroje 20 milionů EUR.

Pokud jde o záruky, očekává se, že v roce 2011 bude čerpáno dalších 8 milionů EUR, odhad pro transakce zahrnující financované nástroje pak předpokládá, že do konce roku bude čerpáno 44 milionů EUR.

Příští výroční zpráva, jež má být předložena v červnu 2012 na základě zpráv o provádění za rok 2011, které poskytne EIF, zhodnotí podrobněji dostupnost financování pro jednotlivá odvětví a kategorie příjemců spolu se zeměpisným a odvětvovým rozdělením. Rovněž poskytne první údaje o dopadu a udržitelnosti mikrofinancování Progress.

³² Na záruky byla na účet EIF pro mikrofinancování Progress vyplacena částka ve výši 6 milionů EUR. U financovaných nástrojů byla vyčerpána částka ve výši 15 milionů EUR, a 3 miliony EUR byly převedeny do dalšího období.

³³ Částka ve výši 3 milionů EUR v rámci přípravné akce.

³⁴ Závazek týkající se záruk činí celkem 4 750 000 EUR. Na podpůrná opatření byla přislíbena částka ve výši 250 000 EUR.